

Amit az **önbarnítókról** tudni kell...

Az UV sugárzás káros hatásától való félelem miatt egyre többen választják az önbarnító készítményeket (selfsun-, sunless-, self tanner). Az önbarnító kozmetikumokkal szerzett barnaságról határozottan állítható, hogy tökéletesen ártalmatlan, mert az óhajtott barnaság kialakulását alapjaiban más mechanizmus eredményezi, mint a napozás vagy a szoláriumozás esetén.

Míg a nap illetve a szolárium UV-sugarai a bőr mélyebb rétegeibe hatolnak be, és a kialakuló barnaság nem más, mint a szervezet egyik önvédelmi mechanizmusának eredménye, addig a tubusból „felkent” barnaság csupán a bőr legfelső elhalt rétegének, a stratum corneumnak a tartós megfestésén alapszik (hasonlóan, mint amikor a zöld dióhéj megfogja a kezünket). Az önbarnító kozmetikumokat, éppen az eltérő hatásmechanizmusuknak köszönhetően, a fény- és napallergiások is kockázat nélkül alkalmazhatják.

Az önbarnítók orvostudományi jelentősége is nagy. Segítségükkel az értágulatos, rezes bőr esztétikai megjelenése javítható, foltos pigmenthiány esetén pedig a színdifferencia mérsékelhető.

Az említett előnyök ellenére sokaknak a mai napig fenntartásai vannak az önbarnító készítmények eredményes használatával kapcsolatban. Nem csoda, hiszen a 1960-as, 1970-es években készült, kezdetleges termékek a bőrt foltosra és/vagy természetellenes sárga színűre festették. A kozmetikai kutató-fejlesztő szakemberek mára azonban rájöttek, hogy ha a hagyományos, és mindmáig elfogadott, „önbarnító hatóanyagot” a DHA-t Erythrulose-sal együtt alkalmazzák, akkor a kialakuló barna bőrszín már hasonló lesz az UV sugárzás által indukált, a melanogenezis során kialakuló melaninok barna színéhez.

Önbarnító hatóanyagok

■ DHA

Valamennyi önbarnító kozmetikai készítmény fő hatóanyaga a Dihydroxyacetone ($C_3H_6O_3$; 1,3 dihydroxy-2-propanone; rövid. DHA). A DHA cukorrépből vagy nádcukorból kinyerhető természetes eredetű anyag, egy fajta monoszaharid (cukorszármazék). Érdekes, hogy a DHA-t, a glukóz alternatívájaként, diabeteszes (cukorbeteg) betegek per orális kezelésére használták, és csupán egy véletlen „baleset” során derült fény a bőrbarnító hatására. Önbarnító kozmetikai készítményekben az 1960-as évektől kezdték alkalmazni. Ártalmatlanságát mi sem bizonyítja jobban, minthogy már 1970-es évek óta szerepel az FDA „Color additives approved for Use in Cosmetics” listáján (U.S. Food and Drug Administration; Elfogadott Kozmetikai színezőanyagok), az 1998-ban történt felülvizsgálatát követően továbbra is „használati korlátozás nélkül” engedélyezik az európai unió és magyar hatóságok (EU Inventory of Cosmetic Ingredients; 5/2004. ÉszCsM rendelet)

■ Erythrulose

A másik, már korábban említett, természetes (a málnában is megtalálható) önbarnító anyag az Erythrulose ($C_4H_8O_4$), melynek barnító hatása lassabban alakul ki és előbb elmúlik, mint a DHA esetén. Az Erythrulose nagy előnye, hogy a bőrt nem szárítja. Önmagában használva inkább sárgás,

míg a DHA inkább pirosas bőrszínre eredményez. A két hatóanyagot kombinálva egyenletesebb és természetesebb megjelenésű barna bőrszín érhető el.

■ Egyéb festékek, színezőanyagok

Több készítmény (ún. tinted önbarnítók) az említett két önbarnító hatóanyagon kívül „közönséges” színezőanyagokat is tartalmaz. Ezek többnyire a sminkhez hasonlóan azonnali, de gyorsan kopó és lemosható barnaságot eredményeznek.

Az önbarnítók hatásmechanizmusa (Maillard-reakció).

1911-ben Louis-Camille Maillard (1878–1936) francia biokémikus ismerte fel, hogy az élő sejtekben kémiai reakciók zajlanak a nitrogén tartalmú aminosavak és a cukrok között. Az önbarnítás folyamatában meghatározó szerepet játszó aminosavak a bőr külső rétegében, a stratum corneumban helyezkednek el. A reakcióban résztvevő cukor pedig az önbarnító kozmetikai készítményekben lévő DHA és/vagy Erythrulose.

A leírójáról elnevezett ún. Maillard-reakció nem egyetlen, néhány szereplős kémiai reakció, hanem több reakció egymásutánisága. Az aminosavak és cukrok egymással való kapcsolódása vízleadással kezdődik, ezért fontos az egyenletes barna szín kialakulásához, hogy a barnítandó bőrfelület egyenletesen száraz legyen. A 3-5 óra

alatt lejátszódó reakció során legnagyobb számban a barna színt adó molekulakomplexek, az ún. melanoidok (nem melaninok!) keletkeznek, melyek nem szívódnak fel, hanem a bőr természetes hámlásának következtében 5-6 nap alatt „lehullanak”. A barna szín elmúlásának, a bőr kopásának sebessége függ a bőrtípustól, az évszaktól, a bőrt ért mechanikai hatásoktól is. Az önbarnító készítmény használatakor azért célszerű a fokozott bőrápolás, bőrtáplálás, mert minél hidratáltabb a bőr, annál tartósabb és egyenletesebb a szerzett barnaság. A leírtak rámutatnak, hogy a folyamatos és egyenletes szín biztosításához miért elengedhetetlen az önbarnító készítmények rendszeresen ismétlődő használata.

A DHA és az Erythrulose barnító hatásmechanizmusa azonos. A két hatóanyag megfelelő arányban kombinálva, megfelelő segédanyagokkal, megfelelő készítményben formulálva biztosítja a viszonylag gyorsan kialakuló és hosszantartó bőrszínt, mely hasonlít az UV sugárzás hatására kialakuló természetes barnasághoz.

Önbarnítás sikeresen és tudatosan. Az önbarnító felvitele előtt bőrradírral távolítsuk el az elhalt hámsejteket, és amennyiben szükséges depiláljunk. Az önbarnító készítményeket egészen vékonyan és egyenletesen kell felvinni a teljesen száraz bőrre. Kritikus felület a hajtó, az orrcimpa, a szem és fül környéke, a nyak, valamennyi hajlat és minden bőrfelületi egyenetlenség. Ezekre a területeken még vékonyabb réteget alkalmazunk az egyenletes szín kialakításához. Felvitel után ne felejtsünk el alaposan kezdet mosni, hogy a körömágy bebarnulását elkerüljük. Fi-

A korszerű összetételű, minden mellékhatástól mentes, foltmentes barnaságot biztosító önbarnító kozmetikai készítmények alternatív barnulási lehetőséget kínálnak mindazoknak, akik féltik bőrüket az UV sugarak káros hatásaitól

Dr. Kelen Ákos, Ph.D., BBA
gyógyszertechnológus
szakgyógyszerész
termékfejlesztő
Kutatás+Fejlesztés vezető
HighCcsM Bt.,
Bp. Csángó J. 20/D
www.drkelen.hu

gyeljünk arra is, hogy a barna szín kialakulásához (kémiai reakció ideje) 3-5 óra szükséges, ezért ez idő alatt ne mosuk le az önbarnító terméket. A készítmény másnap ismételt használatával sötétebb színt érhetünk el, mert az első alkalommal esetlegesen kimaradt felületek is barnák lesznek, de a felvitelt 5-6 nap múlva mindenképpen ismételni szükséges, mert a megfestett szaruréteg ennyi idő alatt hámlik le.

A korszerű összetételű önbarnító készítmények nem tömínek el a pórusokat és segédanyag összetételüktől függően, még hidratálják is a bőrt. Az önbarnító hatóanyagokat újabban más kozmetikai termékekben is megtalálhatjuk.

Önbarnító használata mellett napozhatunk, szoláriumozhatunk, de ne felejtsük, hogy az önbarnítóval barnított bőr csak elhanyagolható védelmet nyújt a nap káros UV sugarai ellen, ezért a napon tartózkodáshoz az alap bőrtípusnak megfelelő erősségű fényvédő készítmény használata feltétlenül szükséges.

Az önbarnított szín „vízálló”, mert az alapozóktól ill. sminkektől eltérően nem mosható le.

A korszerű összetételű, minden mellékhatástól mentes, foltmentes barnaságot biztosító önbarnító kozmetikai készítmények alternatív barnulási lehetőséget kínálnak mindazoknak, akik féltik bőrüket az UV sugarak káros hatásaitól. Pigmenthiányos bőr esetén elfedik a színelkülönbségeket, és a fény- ill. napallergiások számára pedig megteremtik az egyetlen barnulási lehetőséget.